

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un semestru . . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Preț de Duminecă
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru Românii și
 străinătăți . . . 10 Cor.
 Preț de al pentru Ro-
 mâni și străinătăți pe
 un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák-Ferenéz utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fil.
 Manuscrise nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Declarațiile dlui Justh.

Serbările de Duminecă al căror loc a fost Aradul au avut și un amănunt pe care trebuie să-l reținem. La banchetul ce s'a dat în onoarea oaspeților au șezut și câțiva țărani români din cercul electoral al Chișineului. Ei constituiau de sigur »succesul« vreunui notar sau suprefect ungar care »răușise« să-i aducă la serbare, ca un deosebit titlu de merit pe care-l va fi exploa- tând la timpul său.

Cine știe ce buclucuri sau matrapazlicuri de-ale sale se vor »aranja« și se vor face una cu mușamaua în schimbul acestei con- travalori de merit... Și cum am putea fi asprijii cu bieții țărani români, aduși ca o atracție deosebită la acest circ? Cum am putea să-i certăm pentru papricașul mâncat la banchet, când ei ne-ar răspunde cu alte pilde mai ilustre ale capului lor bisericesc care a râvnit la mai mult ca ei: la onoa- rea unei străneri de mână cu Kossuth, fiul statuii.

Ca și acela ei vor fi luat parte la pe- trecerea asta zăpăciți, uluiți și în fond a- bătute de propriul lor spectacol. Când iată că o figură de domn înalt, cu barba gal- buie-roșcată și cu o caracteristică dungă, o cicatrice adâncă în obraz, cu o expresie de severitate și bonomie în același timp, se apropie de masa românilor chișineuani.

— De unde sunteți? fu întrebarea.

— Din cercul Chișineului, răspuse unul din țărani care aici la oraș învățase ca slugă câteva boabe de ungurească stălică.

— Știu, răspuse »domnul«, e cercul prietenului meu Lázár Zoárd. E un bun deputat, om de treabă care iubește poporul și-l cultivă; iubiți-l și voi și alegeți-l și pe viitor deputat.

Nu știm dacă și domnul din chestiune va fi dat mâna cu țărani noștri, dar e si- gur că bieții români, uluiți de atâta priete- nie și bunăvoință, vor fi fost foarte încân- tați de cunoștința acestui domn despre care li-se va fi spus că nu e numai președintele camerei ungurești, ci și un mare filo-român și, poate, viitor ministru-președinte al țării ungurești, d. Justh Gyula.

Și — coincidență ciudată — câteva cea- suri mai târziu d. Justh, a rostit o cuvân- tare asupra atitudinii sale în chestia națiu- nilor nemaghiare. Este mare asemănare între cuvântarea ministrului și între scena ce a avut-o la banchetul din Arad cu românii. Discursul este teoria iar scena din Arad e practica politicii dlui Justh, față cu noi.

La prima vedere atât teoria cât și prac- tica politică a dlui Justh sunt menite a ne lăsa o impresie de simpatie. O strângere de mână dată țăranilor din Chișineu, o decla- rație de reprobare a procedelor administra- ției ungurești, de sigur sunt făcute a îm- bătă pe mulți naivi dintre noi. Dar să ana- lizăm întâi teoria dlui Justh. Tot ce dis-

cursul D-sale aduce nou și simpatie e ne- gativ și tot ce aduce pozitiv e vechiu și foarte puțin simpatie.

D. Justh a declarat că reprobă politica de brutalitate a lui Bánffy, deși nu aprobă nici politica de »slăbiciune« a unora dintre guvernele trecute. D. Justh a mai declarat că nu aprobă nici neajunsurile și vexațiu- nile ce îndurăm din partea unei administra- ții răuvoitoare. Politica de până acuma a guvernelor ungurești a fost o politică de agenți electorali (cortesi) spre a câștiga a- derenți partidelor 67-iste.

Față cu asta d. Justh preconizează o po- litică de înțelegere și împăcare cu noi. Iată cam tot ce a spus d. Justh favorabil pen- tru noi. Neapărat că declarațiile acestea trebuie să ne fie simpatice, deși observația foarte caracteristică a d-sale că nu aprobă nici po- litica de »slăbiciune« a unora din guvernele trecute ar trebui să ne puie pe gânduri. Dar întrebăm că oare toate aceste declarații »simpatice« nu sunt ele ceva *negativ*, numai o *critică* a sistemului de până acuma?

Care este în schimb partea *pozitivă* a mă- surilor ce promite d. Justh față cu noi? Să vedem ce va pune în locul sistemului Széll- Bánffy.

»Pe oricine va respecta ideea statului unguresc, îl voi îmbrățișa strângându-l la sîn, fie român, fie slovac, sârb sau croat, dar voi izbi cu brațul energic pe oricine va fi trădătorul națiunii ungare. Va trebui să în- scriem în lege că oricine va agita o singură dată împotriva statului, să piardă orice drepturi politice pentru totdeauna. Vreau o *politică de înțelegere* și pentru asta, în rândul întâi, o administrație cinstită și dreaptă care să ocrotească nemaghiarii credincioși patriei, dar slabi«.

Iată partea pozitivă a declarațiilor dlui Justh. Credem că-i de ajuns a-le cita spre a-le combate. După această cuvântare nici cel mai naiv dintre noi nu va mai putea crede în sinceritatea intențiilor dlui Justh. Ceiace face d. Justh e același lucru pe care l-a reproșat partidelor 67-iste: *politică de agent electoral*, cu singura deosebire că el caută clientela politică nu pentru un partid 67-ist, ci 48-ist.

Unde sunt drepturile, concesiunile și îm- bunătățirile reale pe cari ni-le pune d. Justh în vedere? Nicăiri nu se pomenește nici un cuvânt despre asta. Sau crede dînsul că vom socoti ca o concesiune faptul că nu va propovădui maghiarizarea ca Bánffy și că promite unele îmbunătățiri în admini- strație?

Poftească să imbie pe Burdea sau Babeș cu astfel de »concesiuni«, mai știi? poate le vor primi, deși ne îndoim. În schimb ceia ce ne făgăduiește pozitiv e o politică de »energie« față cu trădătorii. Nu avem nici un indiciu că d. Justh va privi »tradarea« de patrie după alte criterii de- cât e socotită azi între unguri, iar dacă e așa, atunci e ușor de »prevăzut« unde va duce »energia« d-sale: la creșterea »Calva-

rului« nostru de-o parte și la înlăturarea tuturor frunțășilor noștri din parlament pe motive de penalitate: »ațâțarea« pe care orice judecătorie ungurească o stabilește ușor și cu plăcere.

În schimb d. Justh ne vrea în partidul său, partid al kossuthismului iar ca înche- iere, el recomandă țăranilor români să a- leagă, ca și până acuma, deputați kossuthiști ca Lázár Zoárd și alții. Iată deci teoria dlui Justh aplicată în practică. Amândouă se ca- racterizează printr'o șiretenie foarte străve- zie. Întâi o *captatio benevolentiae*, condam- narea lui Bánffy și a administrației rele, pe urmă ce încheiere mărirea »Calvarului« și scoaterea deputaților noștri din cameră. În- tâi o strângere de mână, pe urmă o reco- mandație de cortes pentru partidul său și deputații lui.

Foarte șiret d. Justh nu-i așa? Iată le- gătura dintre teoria și practica D-sale iată textul și iată pe urmă și comentarul și adnotațiile practice, ce-i dă tot dânsul.

Credem că-i de prisos a mai stărui asu- pra concluziilor ce ies în mod evident pentru noi din atitudinea dlui Justh. Un lucru mai trebuie să adaugăm. Nicăiri d. Justh nu amintește despre cel mai important factor în politica nemaghiarilor: deputații naționali. Nu ar fi fost mai logic ca mai întâi să vor- bească despre dânsii și mai ales cu dânsii? Dar d. Justh nu a făcut-o și faptul acesta singur caracteriză cu desăvârșire »împăcarea« ce ne făgăduiește.

Organizarea partidului kossuthist din comitatul Aradului. Deodată cu inaugurarea monumentului lui Kossuth s'a făcut constituirea și organizarea partidului kossuthist din comi- tul Aradului. Ca președenți de onoare ai parti- dului au fost aleși Kossuth și Justh, ca preșe- dinte a fost numit Lazar Zoárd. La aceasta serbare nu puteau lipsi nici câțiva români rătăciți doritori să-și vâre botul în ciorba mucegăită a partidului independist, însoțiți de câțiva șvabi cari demult au uitat credința pentru care s'au luptat părinții lor. Dintre cei slabi de inger a- mintim pe românii din *Mișca* Petru Gui Teodor Gui, (Doru) din *Șepreuș* pe Ion Pavel, Ion Horga și Florian Stana, din *Sintea*, Gheorghe Nicoară și Petru Cizmaș, iar din *Talpoș*, Roman Toader.

Și acești români — îmbrăcați în straie albe țărănești nu s'au sfiit să se lase conduși de câte un scriitorăș, la paradă, ca acolo să fie împinși și ghionțiți de toată lumea.

Ce rușine!

Darea de seamă a deputatului Va- sile Lucaci. Deputatul Beiușului, d. Dr. Vasile Lucaci își va ține darea sa de seamă în ziua de 25 l. c. în Beiuș.

Ședința clubului național. D. Dr. Teodor Mihali, președintele clubului națio- nal convoacă pe deputații naționaliști pe ziua deschiderii camerei dimineața la orele 8 la o consfătuire la otelul »Jägerhorn« în Budapesta. Toți deputații sunt rugați a lua parte la consfătuire.

Serbările din Alba-Iulia.

— Dela trimisul nostru. —

Bălgrad, 20 Sept.

Concertul.

Deși improvizat de diletanți, concertul de Duminecă, a împlinit așteptările ce se puteau lega de un asemenea prilej. Punctele programei, toate selecte, s'au urmat într-o variație plăcută și distractivă. Un cor al bălgrăzenilor a cântat acompaniat de orchestra militară din localitate *Latina gintă*. D-na *Mărioara Dr. David* din Abrud a fermecat auditorul cu accentele calde ale cântecelor *De departe*, de Spirescu, *Vai badiță dragi ne-avem* de T. Brediceanu și *Cântecul fluerașului* de Ștefănescu. D. Dr. *Cornel Munteanu* a cântat la pian piesele *Polo naise* în Des dur, de A. Mello și *Fantasie* de René Favarger. La insistența publicului d-sa a cântat apoi mai multe românești și doine românești, cu un temperament de artist. D-șoara *Elena Pațiuța*, o apariție genuină, a cântat o arie din *Aida* și una din *Tosca*, învingând cu ușurință gamele de forță din aceste piese, cari dau în de-ajuns măsura talentului fostei eleve a conservatorului de muzică din Viena.

D-na *Olimpia Dr. Moldovan*, anunțată cu punctul al cincilea: *Aufenthalt* de Schubert, *La Bohème* de G. Puccini și *Jelium'aș* de Gh. Dima, din pricina unei indispoziții a renunțat să cânte. La sfârșit, corul, acompaniat de orchestra militară, a cântat *Hora* de Gh. Dima. Acompaniamentul la pian l-a susținut d. Dr. *Cornel Munteanu*, iar corul a fost condus de d. *Mihai*, învățător în Mihalț.

Publicul, care a umplut și de data asta vasta sală a redutei orașului, a răsplătit cu aplauze călduroase pe debutanți.

După concert lumea a petrecut împreună până târziu, vrăjită de doinele când domoale și când viforoase ale starostelui lăutarilor români, bătrânul *Ghiuța* din Abrud.

Ziua a doua.

Sedința II a.

Se ține tot în sala cea mare a redutei o așezare. Interesul viu ce s'a manifestat pentru sedința aceasta, a vădit că publicul românesc înțelege pe deplin scopul ideal, pe care-l slujește Societatea. Sala redutei orașenești e iarăși plină.

Președintele Dr. *Ion Mihu* deschide sedința la orele 10 și jumătate.

Notarul A. *Bănuțiu*, citește procesul verbal al sedinței de ieri, care se verifică fără modificări.

D. *Blaga* anunță că au sosit telegrame de bune urări dela dd. Virgil Onițiu și Gh. Dima (Brașov), Dr. Nicola (Karlsbad), Horia Petrescu (Brașov), Dr. Tripon, Pop, Iulian, Chiffa, (Bistrița) și bursierii Crișan și Mărcuș (Viena).

Raportul general.

Secretarul Societății, d. *Blaga*, dă apoi citire raportului general, pe care-l rezumăm la vale.

Adunarea, ținută anul trecut la Oravița, a fost una din cele mai entuziaste sărbătoriri din câte s'au făcut Thaliei Române. Concertul celor 10 coruri a făcut mărturie despre dragostea ce încălzește sufletele în acele părți pentru tot ce e al nostru.

Comitetul a ținut de atunci 9 ședințe, în cari a rezolvit afaceri curente și a îndeplinit hotărârile adunării generale din Oravița. Una dintre chestiunile principale ce a preocupat comitetul a fost definirea directorului artistic A. P. *Bănuțiu*. D. *Bănuțiu* a satisfăcut în măsură neașteptată nădejile legate de activitatea d-sale. Imprejurările noastre reclamă o muncă desinteresată. Omul care intrunește o sumă de calități frumoase în acest scop e d. *Bănuțiu*. D-sa a dat Societății bogate rezultate în acest an. A organizat comitetele filiale, deșteptând pretutindeni un interes cald pentru scopul ideal al societății.

Comitetele filiale vor propaga sistematic mișcarea teatrală. Societatea are până de prezent 50 de comitete de acest fel. În viitorul cel mai apropiat directorul artistic va organiza mișcarea teatrală prin Munții apuseni și părțile ungurene.

Pentru îndrumarea activității comitetelor filiale comitetul central va elabora un regulament, pe care-l va supune aprobării adunării generale din anul viitor.

Societatea a avut în acest an un singur bursier, pe d. *Ion Crișan* la conservatorul de muzică în Viena. Societatea a votat două ajutoare de câte 1000 coroane elevilor de conservator Ștefan Mărcuș și Nicolae Brătianu.

Averea Societății a fost în 30 Iunie 1909 coroane 451.798-29. Sporul anului de gestiune 1908 și 1909 a fost de coroane 17.479-45.

Averea se află și acum spre păstrare în depuneri la »Albina«, sucursala în Brașov.

Biblioteca teatrală s'a îmbogățit cu piesele: *Casa veche*, comedie într'un act de d-na *Adelina Tăslăuanu*; *N'am vreme*, farsă localizată de I. Enescu; *Moise Păcuraru*, piesă populară în 4 acte de Dr. *Dionisie Stoica* (piesa premială cu premiul de frunte, 300 cor.) — și încă alte cinci comedii localizate după autori străini.

Numărul membrilor Societății a crescut cu 70 de membrii fondatori, 306 pe viață, 30 ordinari și 33 ajutători. De toți societatea numără și azi abia 923 de membri. Sistemându-se activitatea comitetelor filiale, să sperăm că numărul membrilor va atinge o cifră mai demnă de prestigiul nostru.

Societatea a avut duerea de a înregistra anul acesta pierderea ilustrului ei președinte de onoare Dr. *Alexandru de Mocioni*. Comitetul s'a reprezentat la înmormântarea acestui, cel mai mare binefăcător al Societății prin secretarul Dr. *Iosif Blaga* și casierul Dr. N. Vecerdea. Societatea a mai pierdut apoi pe următorii valoroși membri: Dr. *Ioan Hozan*, *Coriolan Brediceanu*, *Mihai Cirlea*, *Mihai Bontescu*, Dr. *Teodor Bulc* și *Bartolomei Băulescu*.

Comitetul a hotărât pictarea portretului lui Mocioni.

Din pricina unor anevoințe de tehnică *Anuarul* societății a apărut abia în zilele din urmă. E al XII-lea volum și oglindește în amănunte activitatea ce a desfășurat Societatea anul trecut: Se va împărți membrilor.

Pentru a ține viu interesul obștei, comitetul a hotărât ca directorul artistic să organizeze vară de vară o serie de reprezentații teatrale cu concursul bursierilor Societății.

Pentru a se putea conforma întru toate legilor, comitetul a luat hotărârea de a aduna și strânge în volum toate ordonanțele ministeriale în legătură cu mișcarea teatrală din țară.

Comitetul central va revizui rapoartele comitetelor filiale și le va îndruma pas de pas activitatea în viitor.

Aceste sunt în resumat comunicările raportului general.

În consecință, comitetul roagă adunarea:

I. Să ia la cunoștință cele cuprinse în acest raport.

II. Să ia la cunoștință dispozițiile comitetului cu privire la bursieri.

III. Să exprime durerea sa pentru pierderea membrilor răposați.

IV. Censurând socotelile și actele de casă de pe anul 1908/9 și găsindu-le corecte, dă comitetului absolutul pentru gestiunea anului 1908/9.

V. Aprobă regulamentul pentru afacerile comitetelor filiale.

VI. Votează budgetul pentru exercițiul anului 1909/10 în felul prezentat de comitet.

Expozeul d-lui Braniște.

În numele comisiunii pentru censurarea raportului general, d. Dr. V. Braniște face un lung și documentat expozeu.

Societatea noastră — zice d-sa — a fost chemată la viață în zile de sfântă însuflețire națională, când s'a crezut că s'a deschis drumul și pentru validitatea poporului românesc pe toate terenele. Inițiatorii ei au înțeles pe deplin, că până la realizarea teatrului românesc e o lungă cale de evoluțiune. Ei au înțeles că înainte de toate trebuie creat un fond, din care să se poată satisface exigențele unui teatru. După 37 de ani suntem încă tot în stadiul creierii fondului. Între public și idealele sale trebuie să fie un raport de reciprocitate. Cultul unui ideal se stinge cu înce-

tu, dacă publicul nu vede realizându-se măcar că e o părțică din acel ideal. Fazele de dezvoltare ale societății noastre reoglinesc: cum interesul publicului nostru era uneori aproape să se stingă, descurajat de marea depărtare ce este până la înființarea teatrului național românesc. A fost o epocă când nici loc pentru adunările generale nu s'a mai găsit.

A venit însă o generație mai entuziastă care a redeșteptat interesul publicului nostru și deodată cu noua trezire a acestui interes s'a trezit și impațiența publicului, care cerea iarăși înființarea numai decât a teatrului. Recunoscând conducătorii Societății primejia ce involvă neastâmpărul optimist al publicului, în 1902, la Bistrița s'a votat un plan de acțiune cumpănă, treptată și sigură. Pe acest plan de acțiune stăm și azi. Îngrijirea scopului s'a lăsat comitetului. Dar și comitetul, pentru a nu răci interesul obștei a făcut ici-colo concesii, creându-și astfel și situații critice. Președintele actual a spus un adevăr de aur când a zis că aspirațiile culturale trebuie aduse în consonanță cu forțele materiale de cari dispunem. Trebuie să înaintăm pe baze reale, căci așa vom atinge mai curând ținta ce urmărim.

Censurând raportul ne-am convins că actualul comitet nu depășește limitele programului fixat în 1902. Tot ce a hotărât și a făcut comitetul luăm la cunoștință. Dar nici planul de acțiune întocmit la Bistrița nu e în deajuns de practic. Noul plan va avea să fie închiegat din experiențe. Dorința noastră e, că, deoarece elaborarea noului plan reclamă timp îndelungat, încredem sarcina asta comitetului. Comitetul poate convoca eventual o anchetă în chestiune. *Proiectul întocmit gatu să se prezinte apoi adunării generale din anul viitor.*

Rugăm comitetul, ca, — fiind aproape termenul de vigoare al planului adoptat la Bistrița, anul 1912, — să nu intre la poveri noi, ca să nu înmulțescă piedecile în calea dezvoltării evolutive a Societății. Să nu depășească budgetul. Să îngrijească interesele ei în cadrul pușinelor mijloace de cari dispune. Să nu angajeze bursieri noi, căci s'ar crea numai burse de vagabondați. Să sprijinească piese ca *Nicolae Vulpe* de R. Munteanu, pe urma căreia poporul dela sate, după cum aceasta s'a văzut în părțile Lugojului, se alege cu povești practice pentru trai.

În chestiunea *directorului artistic* crede că comitetul să se pronunțe ulterior. D. *Bănuțiu* s'a impus în mod neașteptat de bine: o forță de preț de care Societatea nu trebuie să se lipsească. În mod provizoriu să se mențină condițiile d-sale de până aci. Comitetul să-i îmbunătățească situația când și cum va afla de bine.

Președintele ne-a făcut un cadou princiar, pentru administrarea căruia trebuie să se stipuleze un normativ.

Pentru *activitatea comitetelor filiale* s'a elaborat un regulament. N'am ajuns nici să-l celim de ieri până azi. Luăm act de el și-l lăsam la chibzuința competenței a comitetului central.

Comisia pentru censurarea raportului general face deci adunării propunerea dela vale:

Adunarea — în general — ia act de raportul prezentat, totodată invită comitetul, ca în decursul anului curent, eventual ascultând și opinia altor bărbați competenți, să facă obiecte de studiu, dacă pe baza experiențelor câștigate până acum, se poate susține planul de acțiune actual neschimbat și după expirarea primilor zece ani, sau în ce chip ar trebui stabilit pentru deceniul viitor, având a veni cu concluziile sale la adunarea generală viitoare, iar până atunci se invită comitetul a nu lua angajamente, ce ar obliga societatea pentru viitor, ci a se mărgini la cadrele stabilite în budget;

În special:

1. Adunarea exprimă doliul său profund din incidentul trecerii din viață a binemeritatului său președinte de onoare Alexandru de Mocsonyi, având despre aceasta a se încunoștiința familia decedatului;

2. Exprimă doliul său profund din incidentul trecerii din viață a meritușilor membrii Dr. Ioan Hozan, Coriolan Brediceanu, Mihai Cirlea, Mihai Bontescu, Dr. Teodor Bulc și Bartolomei Băulescu.

Exprimă mulțumita sa d-lui președinte Dr. Ion Mihu pentru donațiunea de 10.000 cor. decide ca aceasta sumă să se administreze separat, în deplină consonanță cu dispozițiile cuprinse în

scrierea donatorului, având comitetul a elabora în acest scop un normativ de administrare.

4. la act despre inactivarea comitetelor filiale și admite punerea în practică în mod provizoriu a regulamentului elaborat și prezentat aici de comitet.

O viuă discuțiune.

Asupra felului de a vedea garanția teatrului național românesc în o dezvoltare evolutivă înceată, se naște o viuă discuțiune stărnită de poetul Octavian Goga.

D. Goga spune că vrea să fie ecoul acelei așteptări impaciente ce se manifestează în oarecare nervozitate a publicului. Dorește ca conducătorii societății să se apropie cu pași mai rezizi de țintă, căutând modalități mai ingenioase. Se lucrează tot mai efectiv la desființarea noastră. Cultura străină ne copleșește sufletul, teatrele ne corump mentalitatea. Am ajuns să ne afirmăm romanitatea cu mijloace străine. Să paralizăm influența culturii străine cu arta românească.

Povestește felul de a vedea al intelectualilor noștri cari și-au făcut educația spirituală la Budapesta. Venind acasă ei se aleg cu o mare desolare sufletească văzând nivelul inferior al manifestațiilor culturale românești. Nu mai merge cu sistemul prea îngrădit de până aici. Creșterea intelectualilor nu se mai poate face fără actori. Jocul diletanților e atât de stângaci și uneori aproape caraghios. Să se limiteze libertatea de acțiune a comitetului. Să se dea mai multe burse, ca să se poată înfriga măcar o biată tulpă de artiști adevărați. Crede că mijloacele materiale sunt suficiente. Societatea a sprijinit tineri pe cari apoi îi părăsește. E de față d. Băilă, un fost bursier, care a absolvat conservatorul din Viena, dovedind un talent real, bine apreciat de distinși săi profesori. D. Băilă stă însă azi fără căpătuială și societatea nu simte nici o îndatorire de a-l angaja. Int eabă că ce are de gând societatea cu d. Băilă.

Dr. D. Stoica e de acord în principiu cu d. Goga, n'avem însă centre, orașe, cari să poată da contingentul de public nici măcar o săptămână. Societatea abia poate să facă față cheltuielilor inexorabile. Să avem întâi cel puțin milionul.

O. Goga stăruie în punctul său de vedere și propune să se publice un concurs cu două burse: pentru o fată și un băiat.

Dr. I. Blaga și Dr. V. Braniste dau deslușiri diu Goga, spunându-i că mijloacele sunt atât de puține, încât societatea nu poate să asigure nici măcar existența dlui Băilă.

V. C. Osvada sprijinește propunerea dlui Goga.

V. Goldiș spune că e bine să se discute, căci în discuții se lămurește adevărul. Se ciocnesc, de prezent, numai la aparență idei contrare, căci în fond ele sunt aceleași. E vorba nu de ce dorim, ci de ce putem. Suntem o societate abia pentru fondul de teatru.

La insistența d-lui Dr. I. Mihu d. Goga renunță apoi la propunerile d-sale, iar adunarea aprobă neschimbate propunerile comisiei censurătoare.

Socotelile.

D. Dr. Isidor Pop în numele comisiei pentru censurarea socotelilor raportează că ele au fost găsite în cea mai perfectă ordine. Budgetul stabilește o sumă de 2500 coroane pentru cheltuielile directorului artistic. Socotelile sunt aprobate fără observații.

Inscrierile de membrii.

În numele comisiei pentru înscrierea de membri noi d. Dr. Ion Marciac citește lista noilor membrii. Comisiunea a avut un seceriș, care a întrecut toate așteptările. Lista completă o vom publica într'un număr viitor.

Membrii fondatori s'au înscris dd. Dr. Aurel Fodor, Ioachim Fulea, Dr. I. Pop, Aurel Stoica, Dr. Ion Marciac. Membrii pe viață de toți 47, ordinari 13 și ajutatori 7. Între membrii pe viață s'a înscris și căpitanul Iosif Mustețiu, numele d-sale a fost subliniat cu aplauze. Rezultatul generat este suma de 5224 coroane.

Sfârșitul adunării

Dr. Ioan Mihu constată cu bucurie succesul frumos al adunării. Laudă silințele ce a depus comitetul organizator al serbărilor și caldul interes al oaspeților adunării. Dorește ca bălgrăzenii să

prosperize și declară adunarea de încheiată. (Președintelui i-se fă ovații).

Protopopul Ion Teculescu mai spune câteva vorbe calde de bun rămas.

Expoziția de cusături.

În sala cea mare a hotelului «Hungaria» sunt expuse într'o pitorească aranjare țesături, covoare de divan, fețe de pat, fețe de masă, ștergare decorative, perne decorative, odăjdii, strălitoare, desagi, ștergare de culme, șervete, căițe, costururi — toate cusute cu o bogată și variată măiestrie.

Expoziția e aranjată de d-na Victoria Dr. Erdélyi și d-șoara Tiberia Barcianu conducătoarea atelierului din Orăștie. Publicul a admirat în cursul serbărilor obiectele expuse, s'a vândut înse foarte puțin, — o tristă mărturie despre impasibilitatea noastră față de arta națională.

Reprezentarea teatrală.

Seara la orele 8 și jumătate publicul își dă pentru cea din urmă oară întâlnire în sala redutei orășeneșii. S'a jucat comedia «Două lumi», localizată de M. Gașpar. Rolurile au fost susținute astfel: Florescu, privetier avut — d. Aurel Bănuțiu; Cornea căpitan de artilerie — d. Octavian Costea; d-na Stelian, sora lui Florescu — d-șoara Elena Pațiuța; Margareta nepoata d-nei Stelian — d-na Silvia Stoica; Henrieta fiica d-nei Stelian — d-na Letiția Avram; Ana camerieră — d-șoara Eugenia Mazzuchi; Soreanu tânăr rentier — d. Titu Ciortea; Wilhelm, lacheu — d. Nichifor Borzea; Jacques, lacheu — d. Nicolae Nestor; Portarul — d. A. Rusan.

Figuranții, instruiți de d. Bănuțiu, s'au achitat bine de rolurile lor. Reprezentația a împlinit toate așteptările. D-lui Bănuțiu i-s'a oferit din partea d-șoarelor din A-lulia o frumoasă cunună de lauri.

După teatru — joc până 'n ziua albă. Veselia românească stărnită de arcușii lui Ghiuțu a spumegat până în zori, când ne am reslățit apoi cu toții, ducând în suflet învăluri de armonii și regretul că s'au sfârșit toate așa de curând.

Congresul studentesc dela Iași.

— Dela trimisul nostru special. —

Iașul, vechea capitală a Moldovei.

Înainte de a intra în amănunte asupra desfășurării celui dintâi congres al studenției românești de pretutindeni, țin să amintesc câteva date despre ființa orașului, ai cărui cetățeni au primit cu un entuziasm de nedescris tinerele vlăstare ale neamului nostru din cele patru unghiuri.

Orașul Iași exista — după cum vorbește tradiția — încă din timpul romanilor. Un învățat neamț, în cartea sa: *Beiträge zu einer statistisch-historischen Beschreibung des Fürstentums Moldau*, tipărită la Sibiu pe la începutul secolului trecut spune, că tradiția vorbește despre o mare clădire, pentru garda sa făcută de împăratul Traian în orașul vechiu *Augustia*, căruia Ptolomaeus îi dă gradul 52° 55' de longitudine și 47° 30' de latitudine, adică tocmai pe locul unde se află Iașul de astăzi.

De asemenea episcopul *Amfilohie* al Hotinului, într'o geografie publicată pe la 1795 dă Iașului sau Iazului o origine încă înainte de Christos și spune, că el forma reședința consuliilor romani și a străinilor numiți *Iazighes*.

Cu pozitivitate se știe despre existența orașului Iași de prin secolul al XII; dovadă inscripțiile dela biserica armenească, păstrate și acum, precum și hrisoavele lui Alexandru cel bun — de prin sec. XV, când acest domnitor deschide șirul voevozilor moldoveni pe tronul țării Moldovei.

Istorici, ca cronicarul Dumitru Cantemir în a sa *Descriptio Moldaviae*, vorbește de

Iași ca de noua reședință a lui Ștefan Vodă — mutată dela Suceava. Deasemenea cronicarul Ureche descrie trecerea lui Ștefan cel Mare prin orașul Iași, unde în semn de evlavie a zidit biserica Sf. Neculai după ce a câștigat o luptă cu doi hatmani cazaci.

Câțiva învățați din Transilvania ocupându-se cu știința epigrafiei au descoperit inscripții, cari datează de pe timpul ocupației Daciei de către Romani. Astfel Ștefan Zamosius tipărește la 1593 în Pațavia (Transilv) o broșură cu inscripții romane antice. În una din ele erau cuprinse și următoarele cuvinte *M. Dacorum Jassior*. (Municipium Dacorum Jassiorum) Iezuitul Samuele Timon vorbind despre aceste inscripții în cartea sa: *Imago antiquae Hungariae, representans Terras, adventas et res gestas gentis Hunicae* editat la Viena, Praga și Târgoviște zice:

»Există o inscripție în analetele lui Zamosius care a făcut pe unii să afirme, că Iașii sau Iașul (Jassios, vel Jassium) oraș din Moldova a fost astfel numit încă din timpul Romanilor după *Iașii*, soldații Daci. (nominatum esse ex Jassii, militibus Dacis).

În a doua jumătate a sec. XVI s'a stabilit la Iași în mod definitiv scaunul domnesc al principilor Moldoveni și de atunci începe și epoca de glorie a acestei însemnate cetăți moldovenesti. Tot atunci s'a strămutat aci și scaunul mitropoliei Moldovei în care s'au așezat oameni mari ai neamului nostru, cum a fost de pildă fericitul într'u pomenire Veniamin Costache (1802).

Iașul de astăzi.

Astăzi vechea capitală a Moldovei să prezintă ca un oraș în adevăr modern. Multele așezăminte de cultură, cele 48 de mănăstiri și biserici, scaunul mitropolitan, curtea principelui Ferdinand, așezămintele de arte frumoase, monumentele sculpturale, cum sunt statua lui Ștefan Vodă cel Mare, a lui Miron Costin, Gheorghe Asaki, V. Alexandri și alții dau Iașului un aspect occidental.

Iașul ca centru cultural.

În decursul timpului Iașul a adăpostit pe cei mai de seamă oameni ai neamului nostru. Între propagatorii cei dintâi ai culturii noastre și ai neamului național a fraților noștri din regatul liber amintim pe mitropolitul Veniamin Costache care prin extraordinarele sale calități archipăstorești a contribuit mult la înălțarea sufletului și a vredniciei neamului nostru.

Tot în secolul trecut apare ca bărbat politic al Iașului marele Mihail Cogălniceanu, care prin cuvintele sale, prin scrisul său luminează mintea fraților noștri, cari se dușmăneau de veacuri și-i înjgheabă în puternicul regat de astăzi, la care noi românii de sub dominațiunii străine, privim cu o deosebită mândrie.

Alt român de valoare, care ia cu însuflețire parte la desbaterile Divanului ad hoc pentru unirea principatelor este Anastasie Panu fost Caimacan și ministru al țării Moldovei.

Pe lângă acești bărbați distinși se alătură mai mulți oameni inimoși și iubitori de neam cu archimandritul Neofit Scriban în frunte, cum au fost Manolache Costache Epureanu, C. Hurmuzachi, Const. Negri, Vasile Alexandri și formând comitetul unionist, să luptară din răspuțeri pentru triumful marelui idei a Unirii, care a pus baza regatului român de astăzi.

Iașii a avut fericirea să conceapă această măreață epocă de renaștere pentru întreg neamul nostru. Un alt fiu al Iașului — Gheorghe Asaki — lucră din răspuțeri pentru înaintarea literaturii și școlii noastre românești.

Tot în Iași și-au manifestat cea mai mare parte a activității lor literare și științifice, bardul dela Mîrcești, vornicul Alexandru Beldiman, profesorul și filologul Gheorghe Seulescu, filosoful Vasile Conta, Mihail Eminescu și Ion Creangă, Matei Milo prin scrierile sale literare și teatrale, iar mai târziu dr. D. Brândza prin scrierile sale

științifice și botanice și eruditul profesor universitar A. C. Cuza, prin valoroasele sale cărți de economie națională.

In ajunul congresului.

Am ținut să dau aceste notițe informative asupra orașului, care înregistrează astăzi, nouă dată istorică; faptul că a primit în sânul său fii din toate părțile locuite de români.

Înainte de sosirea congresiștilor Iașul, cu toată străinătatea, ce din nenorocire s'a încuibat în decursul timpului în sânul lui, s'a îmbracă în haine de să-bătoare. Multe case arborează steaguri naționale, iar pe străzi se observă o mișcare neobicinuită.

Studentii ieșeni — amfitrionii congresului — fac mari pregătiri pentru primirea colegilor și fraților lor de pretutindeni. În grupurile lor câte un basarabean timid inspectă pe furis parcă străzile, localitățile, iar macedoneanul scur, vânjos și ars de soarele cald al Olimpului pășește fără frică înainte izbind pe trecătorul care nu i-se ferește din cale.

Primirea unei părți la gară.

La ora 6 p. m. se așteaptă sosirea bucovinenilor și a unei părți a grupului din Transilvania. Încă pe la orele 5 peronul gării e tixit de studențime și de lume străină. Când a apărut trenul corul studenților a început a cânta fainicul marș al lui Porumbescu: *Pe-al nostru steag*, iar cele două muzici militare au intonat: *»Deșteaptă-te române«*. S'au ținut mai mult vorbiri. Președintele societății ieșene a studenților d. Irim, d. V. Haneș, licențiat în litere și profesorul universitar A. C. Cuza au salutat pe congresiști, urându-le bună venire. Au răspuns un basarabean și un bucovinean plin de emoțiune, de a fi călcat pe pământul drag al României, scumpă noaună tuturea.

Pe piața Unirei.

Dela gară s'a format un imponent cortegiu spre piața Unirei, unde mai mulți studenți ieșeni au luat cuvântul, — arătând importanța acestui prim congres al studenților români de pretutindeni. Un entuziasm de nedescris a cuprins inimile tuturor și urale nesfârșite subliniau dragostea caldă cu care s'au îmbrățișat frații liberi cu cu cei oropsiti de soarte.

Oaspeții au fost în urmă încariiți, pentru că a doua zi să poată începe odihniți lucrările mari care să pecetluiescă legăturile de cultură, ce trebuie să uniască pe toți fiii neamului nostru.

Pe mâne Duminecă să așteaptă sosirea unei părți a congresiștilor bucureșteni și a românilor Transilvăneni și a celor din țara Ungurească. Vă voi ține în curent cu întreg mersul congresului.

Coresp.

Un partid moderat român?

— Convorbire cu d. Dr. Alexandru Vaida Voevod. —

— Dela corespondentul nostru.

Viena, 7/20 Sept.

În ziarul »Minerva« cu data de 5 Septembrie a apărut un interview cu d-rul Emil Babeș, prin care acest domn susținea că d-sa va înființa un partid moderat român, lucru pentru care are aprobarea deputaților naționaliști români. În aceeași zi, a apărut și în »Universul« o telegramă din Budapesta, evident inspirată de d. Babeș, în care se și făcea propagandă pentru acest partid, anunțându-i-se programul și vestind retragerea din politica militantă a deputatului Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Cine cunoaște cât de puțin activitatea acestui domn Babeș, știe că nu pentru prima oară d-sa lansează astfel de știri. Acum vre-un an, doi, d. Babeș vorbind cu cei mai mulți deputați naționaliști și exprimându-le dorul inimii sale, un partid moderat român, aceștia i-au răspuns că lucrul este imposibil; totuși dacă d. Babeș speră

să reușească n'are decât să cerce și dacă va reuși, cu atât mai bine pentru el.

Pe baza acestor simple cuvinte de polițetă, d. Babeș s'a crezut în drept să publice imediat să deputații naționaliști români sunt gata să-l urmeze. (?) Dar câteva zile după aceea, mai mulți deputați și zariști români au avut plăcerea să aziste la cel mai crud rechizitoriu ce-și puteau imagina, când regretatul deputat Dr. Coriolan Brediceanu a întâlnit pe Babeș și, fără cea mai mică rezervă, i-a spus verde ce crede despre această procedură. Cunoșteam acest fapt, și de aceea știam câtă bază trebuie să pun pe declarațiile dlui Dr. Babeș.

Totuși, pentru a putea arăta mai temeinic cititorilor noștri enormitatea celor deitate de d sa prin cele două ziare bucureștene, m'am adresat dlui Dr. Alexandru Vaida-voevod, aflător acum în Viena, i-am arătat cele două ziare cu pricina și i-am cerut părerea asupra noștelor în chestie.

D. Dr. Vaida n'a rămas de loc surprins de purtarea lui Babeș.

— Guvernul unguresc, îmi spune d-sa, vrea cu orice preț întemeierea unui partid moderat român. Pentru acest scop, renegeatul Moldovan Gergely scoate la Cluj ziarul »Ungaria« împărțit gratuit în rii de exemplare; pentru acest scop apare »Lumina« kossuthistă și »Severinul« andrăssist.

Tendința guvernului este discreditarea partidului național român și pregătirea terenului pentru crearea partidului andrăssist ori kossuthistă compus din deputați cu »buză române«, iar nici de cum formarea unui partid moderat român, recunoscut ca atare. Este vorba ca poporul român să contribuie el însuși la propria sa maghiarizare, prin schimbarea politicii sale tradiționale și abandonarea bazei și istorice.

Că așa este, reese din diverse încercări ce s'au făcut în trecut. Prin anii 30, Iosif Gal, Gheorghe Szerb și ambii mitropoliți români și au dat osteneala să înjgebe un partid național român moderat, bine înțeles însă că nu anational, cum își închipuie Babeș viitorul său partid românesc, în slujba guvernului? Încercarea aceasta n'a răușit, pentru că guvernul maghiar, în numele partidului liberal, pe atunci atotputernic în Ungaria, n'a admis organizarea în partid separat, ci a cerut ca românii moderați să primească fără restricție programul partidului liberal maghiar.

Această condiție a fost refuzată. Acum vine d. Babeș și vrea d-sa să înființeze un partid moderat român. Il socot însă de prea inteligent pentru a crede că are grandomania de a presupune că va putea el, pigmeul, cea ce n'au putut predecesorii lui, cari, după toate, aveau de a face numai cu Tisza, pe când azi înțelegerea ar trebui făcută cu toate partidele coaliției, cari se ceartă mereu între ele.

Nu, d. Babeș este prea inteligent pentru a crede sincer aceasta. D-sa se conduce din cu totul alte motive. D-sa are interes de a întreprinde relații cu unii corifei ai coaliției maghiare, prezentându-se ca *cine-va*, care poate contribui la calmarea spiritelor românești.

Nu mai din această cauză d-sa riscă afirmarea că are aprobarea deputaților români. Suntem obișnuțiți din partea lui Babeș de ani de zile cu această afirmare. Clubul nostru a desmintit-o dese-ori și am ajuns la convingerea că d. Babeș căuta să provoace astfel de desmintiri pentru a le folosi ca ocazie bine venită de a începe polemici în ziarele maghiare, dovedind astfel patimilor săi maghiari că d-sa este cel mai agil și mai intransigent *faiseur*.

Surpriza mi-a fost numai că d. Babeș gasește curajul de ași face declarațiile d-sale în presa din România, chiar în momentul de față, când lupta bisericilor române contra ordinațiilor lui Apponyi și a persecuțiilor presei și partidului au ajuns la dimensiuni nemaipomenite. Cu toată iscusința sa de avocat, de sigur că a fost destul de naiv a crede că după ce la românii din Transilvania, Ungaria și Banat nu mai găsește nici un singur copil credul care să ia drept bani buni acțiunea sa de pace, n'are decât să treacă în România, oferind publicului din Țară, zarzavatul său diplomatic. Sunt însă convins că publicul din Țară va ști să reducă la adevărata lor valoare declarațiile din interviewul dlui Babeș.

Este însă de regretat că o parte din presa din România liberă găsește de cuviință să dea loc unor interviewuri pe cari cu ușurință și le-a pus d. Babeș la cale, corespondenții din Budapesta ai acelor ziare fiind în relații cu unele cercuri ale coaliției maghiare, atât prin trecutul lor privat și publicistic, cât și prin »buzele« lor — cum se numesc naționalitățile la unguri și prin colaborarea lor internă la unele din cele mai șoviniste ziare maghiare din Ungaria.

Dacă d. Babeș ar găsi că i-aș fi făcut o nedreptate, îl rog să binevoiască a publica numele deputaților români cari au aprobat acțiunea d-sale, precum afirmă, dovedind prin documente ori martori această afirmare, atât de compromițătoare pentru colegii mei. Dacă nu vrea ori nu poate satisface această cerere, atunci *cele spuse de d-sa în interviewul publicat în unele ziare din capitala României se califică prin sine*.

De altfel, se înțelege dela sine că d. Babeș nu va putea dovedi ce afirmă. Ori care dintre membrii partidului național român ar preferi — dacă n'ar fi apriori imposibil și absurd — atât ca reputație cât și ce privește curajul personal, să se pună față în fruntea unei acțiuni de împacate cu maghiarii, decât să se ascundă în dosul dubiosului renume a dlui Emil Babeș, despre care atât cercurile maghiare bine informate, cât și opinia publică română au convingerea că s'a angajat la rolul îngrat de a compromite marele și înaltul renume pe care l'a creat familiei sale mult regretatul și meritosul său părinte, și pe care îl menține savantul său frate, d-rul Victor Babeș.

În ce privește retragerea mea din politica militantă oricât de mult i-ar fi binevenită dlui Emil Babeș și tovarășului său politic Burdea, ea nu corespunde adevărului. Voi continua lupta ca și până acuma, cu singura deosebire că în loc de a-mi urma practica medicală în Transilvania o voi urma în cursul verei la Carlsbad, când în orice caz sunt vacanțe parlamentare.

Singurul lucru care ar putea fi adevărat dinve toate știrile lansate de d. Babeș, este că d-sa își va da toate silințele pentru a întemeia partidul român maghiar. Dar că nu va reuși, în fondul sufletului și o spune el singur.

Cu aceasta s'au isprăvit declarațiile dlui Dr. Vaida.

Din ele se vede, după cum am telegrafiat imediat, că știrile compromițătoare ale dlui Babeș sunt inventate.

Lupta pentru biserică națională.

Catechizarea ungurească.

Sub acest titlu, ziarul german național din Viena »Ostdeutsche Rundschau« publică următoarea corespondență din Sibiu:

»Dacă nu ne înșală toate semnele, ne îndreptăm în Ungaria, mai ales în Transilvania către niște vremuri furtunoase. Ministerul unguresc care din cauza nestabilității sale se afă în permanentă stare de război, a hotărât ca studiul religiei în școlile românești să se facă de acum înainte și în limba ungurească.

Prin această dispoziție, guvernul unguresc a provocat un conflict, ale cărui consecințe nu se pot încă prevedea. Dacă ar avea de a face cu un cler, care în asemenea chestii ar fi așa de plecat ca cel german catolic al nostru, atunci lucrurile n'ar sta așa rău cu Apponyi și tovarășii, căci atunci religia s'ar preda în limba ungurească și afacerea ar fi încheiată. În cazul de față nu se poate nimeni aștepta la o cedare din partea factorilor bisericești. Clerul român este una cu poporul și episcopatul a și respins cererea lui Apponyi. Conflictul național între ungurii cari azi stăpânirea și români, se desfășură cu furie. Contele Apponyi a amenințat cu retragerea congreului, dacă nu va înceta opoziția contra ordinațiilor sale.

»Germanii din Transilvania ar putea privi cu sânge rece toată chestia, căci cunoscătorii relațiilor lor spun că e mai mare primejdia de a romanizați, decât maghiarizați. De fapt, multesate săsești au căzut pradă tendinței de expansiune a românilor. Aceste pierderi naționale petrec întocmai ca în Boemia germană. Popul

ția română, colosal de neexigentă și care se înmulțește extrem de repede, înăbușe pe sașii cari se află pe o scară mai superioară de cultură și nu pot ține pasul cu românii, în ce privește înmulțirea. Chiar în Sibiu influența română crește, ceea ce se vede din cumpărarea de locuri, înființarea de bănci etc. Și cu toate acestea, în cazul de față nu putem retrage românilor simpatia noastră. Mai întâi din cauză că ceea ce i-a lovit azi pe ei, ne poate lovi mâine pe noi. Afară de aceasta considerăm ordinațiunea lui Apponyi drept nelegală și imorală. E foarte curios ca un guvern, întotdeauna susceptibil influențelor clericale, să poruncească ca religia să se predea într-o limbă, care în cazul cel mai bun este prea puțin pricepută de copii.

Înălțătoare este în cearta izbucnită numai unanimitatea cu care întregul cler român a respins propunerea de trădare de neam ce i s'a făcut. Vai, asemenea preoți ar trebui poporului german în Austria. Modestul popă român, care preferă să renunțe la ajutorul de stat, decât să devie necredincios poporului din care face parte, ar putea servi de model unei părți mari a preoțimei noastre germano-catolice.

Banchetul dela Tornea.

O cuvântare a dlui Justh în chestia națională.

Abia a treia zi după serbările din Arad aflăm prin indiscreția unui ziar unguresc că în seara ce a urmat după serbare, la moșia dlui Justh, a avut loc o consfătuire secretă a unui grup de deputați în frunte cu d. Justh. Aici s'a discutat chestia agitației ce trebuie desfășurată pentru banca națională ungurească.

Mai interesant a fost însă pentru noi banchetul ce a urmat după consfătuire. Aici d. Justh a ținut — deși fără motiv palpabil — să facă unele declarațiuni asupra chestiunii naționalității.

Iată ce a spus d. Justh:

Iubesc petrecerile prietenești dar în timpurile de azi, politica trebuie să ne preocupe. Voi vorbi în rândul întâiu despre chestiunea care s'a întrebuit ca armă împotriva mea: chestiunea naționalității. Eu urmez politica tradițională dar toleranță a partidului kossuthist în duhul lui *Irányi Dániel*. Până acuma politica de naționalitate a guvernelor a fost fără rost și fără motiv. Antagonismele politice nu se vor putea netezi nici prin samavolnicia excesivă a lui *Bánffy* nici prin o politică opusă acestuia dar care se călăuzea numai de motive de agent electoral.

Imbrățișez pe oricine va respecta statul ungar, fie român, sârb, croat, dar voi lovi fără cruțare pe oricine va voi să fie trădătorul acestei națiuni. Trebuie să ne îngrijim prin legiuire ca să lipsim de toate drepturile sale politice pe oricine va ațâța o singură dată măcar împotriva statului.

De altfel însă va trebui să urmăm pretutindeni politica înțelegerii. O administrație cinstită și dreaptă o va servi îmbrățișând și ocrotind pe nemaghiarii credincioși statului, dar slabi și săraci. Trebuie să-i facem să simțăm ocrotirea statului ungar căci toți îl susțin deopotrivă.

Chestiunea economică încă e de așa natură că fericirea națiunii atîrnă de deslegarea ei. Oricât mă vor ataca, voi ține la ideea neatârării economice. Deși nu pot lua parte la adunări publice, ca președinte al camerei, nu-mi voi schimba convingerile. Voi rămâne totdeauna credincios principiilor mele, D-zeu așa să mă ajute.

E sigur că nu mai putem ceda. Cerem înființarea băncii autonome pe anul 1911 și celelalte puncte din programul lui Ludovic Kossuth. Dar nu vom îngădui să fim păcăliți.

Dacă ar veni un nou guvern care nu-i dispus a împlini dorințele partidului kossuthist, atunci partidul întreg trebuie să treacă în opoziție. Eu și cei din jurul meu vom trece neapărat în opoziție chiar dacă s'ar găsi unii lași și slabi de înger sau fățarnici cari nu ne ar urma.

Noua demisiune a guvernului unguresc.

Împăratul cere executarea pactului.

Situația politică înăspriată.

Situația politică s'a înăspriț în aceste două zile din urmă într'un mod neașteptat. Până azi încă, deși încurcată, situația dădea nădejdea că se va putea deslega în mod pașnic.

Azi însă într'un consiliu de miniștri, precum ni-se anunță pe telefon din capitală, guvernul a hotărât să și dea demisiunea. Ceea ce agravează situația însă e faptul, că Maiestatea Sa împăratul nu este învoit să primească demisia guvernului. Mai mult chiar, Suveranul cere cu toată stăruința ca guvernul să execute pactul pe care acum sunt trei ani și jumătate l'a iscalit nu în privința votului universal numai, ci și în privința cheltuielilor pricinuite prin anexiune.

Prin faptul acesta coaliția ajunge într'o situație foarte încurcată și este prinsă în capcană. Acum trei ani și jumătate venind la putere ea s'a angajat prin faimosul pact cu coroana că va legiuire votul universal și că până la legiuirea lui, va vota toate bugetele și creditele necesare pentru conducerea afacerilor statului. În aceste credite intră și cheltuielile anexiunii. M. Sa împăratul a declarat că dacă guvernul își va da demisiunea, el nu o va primi, până nu se va executa pactul.

Atitudinea asta a Suveranului prezintă o înăsprire a punctului Său de vedere, deoarece astă vară nu cerea votarea cheltuielilor anexiunii. Aceasta pentru că nădăjduia în formarea unui guvern Lukács-Justh. Acum de când combinația asta s'a zădărnicit, Maiestatea Sa cere aceea ce este în dreptul său de a cere: executarea întregă a pactului.

Acum de voie de nevoie, coaliția va trebui să se execute și să bea aghiazma întregă. În caz contrar toți șefii ei politici vor rămâne compromiși și imposibili de a mai figura în politica țării, ca niște oameni cari și-au călcat cuvântul dat.

D. Wekerle la Viena.

Primul ministru ungar, d. Wekerle a fost ieri primit la Viena la M. Sa împăratul o jumătate de oră. După audiență, d. Wekerle a avut o consfătuire mai lungă cu d-nii Aehrenthal și cu primul ministru austriac, d. Bienerth.

Ca rezultat al audiențelor se știe că Maiestatea Sa împăratul a cerut d-lui Wekerle executarea pactului în întregimea lui. D. Wekerle a răspuns că guvernul își va da demisia, dar M. Sa i a ripostat că nu va primi demisiunea până nu se va achita de îndatoririle primite.

Demisiunea guvernului.

(Prin telefon dela corespondentul nostru).

Budapesta, 23 Septembrie.

Guvernul azi a ținut un lung consiliu de miniștri care a durat dela orele 11 până la 2 p. m. D. Wekerle a raportat cabinetului despre cea din urmă audiență a sa la împăratul. Supt impresia acestui raport guvernul a hotărât să demisioneze.

Mâine sau poimâine d. Wekerle se va prezenta din nou împăratului și va cere desărcinarea cabinetului și numirea noului guvern până la întrunirea cameralor în 28 Septembrie.

După consiliu, d. Wekerle a declarat deputaților adunați, că criza e inextricabilă și nu prezintă nici o nădejde de descurcare.

Partidul moderat s'a constituit.

»Gazeta Transilvaniei« scrie următoarele: Primit o știre de necrezut și o dăm cu toate rezervele. Ni-se anunță anume că la Budapesta s'ar fi constituit zilele acestea partidul moderat român, având de președinte pe Dr. I. Gall, vicepreș. Olimpie Barbulovici (?) și Dr. N. Zigre, iar de secretar pe E. Babeș. Ni-se pare atât mai încornurată știrea, cu cât se spune că noul partid ar fi primit scrisori de aderență dela G. Polonyi, baronul Vesselényi, etc.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 Septembrie n. 1909

— Cinste țigănească. Azi am avut iarăși una din obișnuitele percheziții domiciliare, cea dintâie în noul local al »Tribunei«. Dr. Nicolae Ionescu ne-a intentat proces pentru o informație despre spionajul unguresc în care se spunea, acum vre-o 3 luni că el și frate-său au mers la București spre a face spionaj în serviciul guvernului. Imediat după aceasta informație, Dr. Ionescu ne-a rugat pe telefon să desmințim știrea, adaugând obișnuitele-i asigurări că nu-i român rău. Fiind de bună credință, am desmințit știrea, iar acuma el ne-a făcut totuși proces pentru care am văzut azi și percheziția în noua noastră casă. Ce să-i zici, cinste țigănească...

— Pentru fondul ziaristilor. D. Dimitrie Terangul colonel din Cernăuț a dăruit pentru fondul ziaristilor suma de 8 coroane pe care a depus-o la administrația noastră.

— Societatea de lectură »Andrei Șaguna« a elevilor din secția pedagogică din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1909 (1910) în ședința ținută la 29 Aug. (11 Sept.) 1909 sub presiunea P. C. Sale dlui Dr. E. Roșca director seminariului protosinghel în modul următor:

Președinte: Dr. Petru Șpan prof. sem., vicepreședinte: Ioan Chifa ped. a. III, notar I: Aurel Zichil ped. a. III, notar II: Iuliu Herlea ped. a. I, cassar: Nistor Dragoș ped. a. II, controlor: Ioan Ganea ped. a. III, bibliotecar: George Spîrchez ped. a. II, vicebibliotecar: Ioan Mișu ped. a. I, redactor: Ioan Bogdan ped. a. III, econom: George Clinciu ped. a. II. Membri în comisiunea literară: George Androne ped. a. III, Ioan Dragomir ped. a. III, Alexandru Iosof ped. a. III, Procopiu Cotușiu ped. a. II, Ioan Giurca ped. a. II, George Spîrchez ped. a. II, Dionisie Albu ped. a. I, Eugen Babeșiu ped. a. I, Gavril Bogdan ped. a. I.

— Lista advocaților români. La lista asta mai este de adăugat numele dlui Dr. Ludovic Csát în Zemești.

— Cununie. D-șoara Ecaterina Hosszu și d. Mihail Ioanoviciu, casier de bancă își anunță cununia lor, care se va ține după ritul bisericii gr. or. române în Dej în 30 Oct. 1909 st. n. la 4 ore d. m. Dej, în 20 Septembrie 1909.

— Invitare. Colegii: Simeon Alămorean, Ioan Alexandru, Gheorghe Babeș, Ioan Banciu, Emanuel Besa, Ioan Broșu, Ioan Buzura, Iosif Cațaveiu, Gavril Cărlig, Ioan Cențu, Gheorghe Ci-moca, Simeon Ciuca, Ioan Gavrilescu, Ioan Goron, Manasia Iar, Gheorghe Maier, Ioan Manta, Moise Micu, Ilie Moga, Anania Moldovan, Dr. Pavel Opișă, Isaia Popa, Simeon Popescu, Alexandru Popovici, Valeriu Popovici, Ilarie Reit, Dr. Vasile Saftu, Iuliu Suceava și Gheorghe Tăposu, cari împreună cu noi au absolvit în anul școlar 1883/4 cursurile teologice în seminarul »Andreian« din Sibiu, se invită și pe calea aceasta a participa la convenirea socială de 25 ani, ce se va ține Marți, în 29 Septembrie a. c. st. v. (12 Octombrie st. n.) și Miercuri, în 30 Septembrie st. v. (13 Octombrie st. n.) în Sibiu după programul stabilit și notificat deja.

Ceice reflectează la cuartire în oteluri sau pe la privați, să se insinue de cu vreme membrului de comitet Isaia Popa paroh în Ocna-Sibiului (Vizakna) Sibiu, 7/20 Septembrie 1909. Pentru comitetul aranjator: Dr. Petru Șpan, președinte. Gheorghe Joandrea, secretar.

— **Convocare.** P. T. membrii »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« sunt invitați prin aceasta la adunarea generală, ce se va ținea Duminică în 13/26 Septembrie c. la ora 2 d. a. în localitățile Reuniunii (strada Bruckenthal Nr. 17, etajiu) cu următoarea ordine de zi: 1. Raportul comitetului. 2. Socolile Reuniunii. 3. Alegerea comitetului. 4. Propuneri eventuale. Din ședința comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținută la 16 Septembrie n. 1909. Victor Tordășianu, prezident. Stefan Duca, notar.

— **Spitalul din Szabadka.** Bolnavii din secția dermatologică a spitalului din Szabadka au făcut grevă și s'au depărtat cu toții din spital. Cauza păsării energice a bolnavilor e mănecarea proastă, și muncă care trece peste puterile lor și după cât să vede dintr'un atestat medical bieții bolnavi erau stâlciți în bătaie. Un caz analog s'a întâmplat cu țranul Covacievici, care șezuse fumând înaintea unui jidanaș, când acesta a vrut să treacă în spital, neștiind să răspundă unguște la întrebările acestuia, doi servitori sau năpustit asupra lui și l'au dus în infirmerie și învâlnindu-l într'un ceceaf ud l'au bătut lăsându-l aproape mort.

— **Din Colecțiunea de predici a profesorilor Dr. T. Tarnavski Dr. E. Voitschi,** ediția II., va apare încă în cursul săptămânii acesteia tomul I. În vederea acestei apariții sunt poștiți toți acei abonenți anunțați cari încă n'au satisfăcut pe deplin obligamentului lor față de întreprinderea noastră, ca în interesul lor propriu, cu posibilă grabire să trimită pe adresa de mai jos prețul opului. Totodată se aduce la cunoștință, că în urma dorinței celor mai mulți abonenți de a li-se expedia cartea compactată, am convenit cu compactorul nostru artistic Vasilie Damian, asupra prețului, care este 1 cor. de fiecare tom. Deci toți acei domni abonenți, cari ar dori să-și primească exemplarul compactat să binevoiască a trimite și prețul de compactare. Tabele în cari va fi îmbrăcată cartea vor mulțumi suntem siguri, pe toți abonenții. Repetăm, că prețul de abonament pentru opul întreg (3 tomuri de câte 23—26 coale tipar, format 8° mare), este pentru abonenții anunțați la timp 15 cor. (18 lei) iar pentru cei întârziți 18 cor. (21 lei) și are a se trimite pe adresa: Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie în Caransebeș (Karánsebes).

x **Exploatarea de mine în Brad.** După cum ne vestește »Deutsche Montangesellschaft«, — în împrejurimile Bradului se sapă cu stăruință la minele de cărbuni. Săpăturile s'au început deja în luna Februarie a. c. și de atunci se continuă din greu de către societatea pe acții ungară din Budapesta, sub firma Lapp Henrik, pentru săpături și colonii minere, care și-a făcut datorința cu succese splendide. Ar fi timpul, ca interesarii noștri, în loc să-și dea locuțiile pentru săpături întreprinderilor străine, în interesul ajutorării industriei noastre să se pună în legătură cu întreprinderea din Budapesta. După informațiile ce avem firma aceasta nu se mărginește numai la săpături de cărbuni, ci se angajază a încerca și după izvoare de petrol, metale, sare etc. precum și săpare de fântâni până la ori ce fel de afunzim, pe lângă cea mai solidă garanție.

— **Toate mamele se interesează de EMULSIUNEA SCOTT,** care de atâtea ori se recomandă în coloanele acestei foi. Aceasta e un preparat din untură de pește pe care băieții o înghit cu plăcere, și care la tot cuzul le tinde ajutor sigur și grabnic. E mult superioară unturii de pește de pină aci.

Se găsește la toate farmaciile.

— **În atenția Dilor preoți-caticești!** Cărți de religie aprobate: »Istorieare Biblice« (ilustrate) și »Michul Catechizim« pentru școlile populare de Pr. D. Voniga, se pot procura la »Librăria Diecezană« (Arad) la »Librăria Polatsek« (Temesvár) și la autor în Gyirok' — Rabat convenit!

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Crème de obraji, cosmeticiuri, spongii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

Felurimi.

Ultimele cuvinte ale oamenilor mari. Scriitorul italian *Strafforello* a scos o lucrare științifică intitulată: »După moarte«. În interesul argumentărilor sale, autorul a adunat o colecție îmbelșugată de »ultime cuvinte«, rostite cu puțin

înaintea morții de diferiți oameni celebri din vremurile trecute ca și din zilele noastre.

N'avem la îndemână cartea lui *Strafforello*. Credem însă a fi plăcuți cetitorilor noștri dacă vom reproduce, după un ziar nemțesc, câteva din ultimele cuvinte din colecția scriitorului italian.

Cato:

— Binele ce am făcut semenilor mei în viață, e de acum mângâierea mea în moarte.

August:

— Piesa s'a jucat. Aplaudați!

Brutus:

— O, virtute! Tu ești numai un cuvânt!

Giordano Bruno:

— Doamne, tu ești puternic! Tu învingi lumea și păcatele ei! Ia-mă în pacea ta!

Locke (cătră lady Marsham care-i citea psalmi):

— Isprăvește cu asta!

Haller:

— Inima începe să nu mai bată!

Dna de Pompadour (cătră preotul care venise s'o vadă și văzându-o pe sfârșite voia să plece):

— Încă un minut părinte; o să mergem împreună.

Chesterfield (care a rămas până în ultima clipă personificarea politeții a văzut întrând pe prietinel său Dayrolles):

— Dați-mă rog un scaun lui Dayrolles.

Benjamin Franklin (ne mai putând să se ridice în pat):

— Urul muribund orice lucru îi este greu.

Addison:

— Uitați-vă cu câtă ușurință poate să moară un creștin.

D-na de Rohan:

— O libertate, câte crime se comit în numele tău!

Mirabeau:

— Lăsați-mă să mor în sunetele unei muzici minunate.

Washington:

— E bine!

Nelson:

— Cu ajutorul lui Dumnezeu mi-am făcut datoria!

William Pitt (murind de disperare că Napoleon I. a ieșit victorios):

— O, patrie! În ce stare te las!

Eugène Sue:

— Prietini, vreau să mor cum am trăit: ca liber cugetător.

Napoleon I.:

— Doamne, Dumnezeule! Nașune franceză! Șef al armatei!

D-na de Stael:

— Am iubit pe Dumnezeu, pe tatăl meu și libertatea.

Byron:

— Mă duc să mă culc.

Goethe:

— Mai multă lumină!

Schiller:

— Din ce în ce mai bine, din ce în ce mai liniștit.

Gambetta:

— Curaj, prietini! Pentru mine toate s'au isprăvit.

Heine:

— Dumnezeu o să mă ierte, căci asta e rolul lui. (Cu câteva minute mai înainte doctorul, vrând să constate progresele paraliziei, îl întrebase dacă mai poate să fluere și Heine îi răspunsese: »Nu, chiar dacă a-și vedea o piesă de Scribe«).

Economie.

Piața de bucate din Aradul-nou.

21 Septembrie 1909.

Ploaie a fost în deajuns. Pământul și-a primit partea convenită de apă și ploile ce mai dau fac numai întârzierea muncii de câmp. Directiva prețurilor de bucate e statornică.

S'a vândut azi:

grâu 1500 mm.	13.—13 70
cacuruz 100 mm.	7.20—
orz 100 mm.	6.70—6.80
ovăș 200 mm.	6.90—6.—
secară 150 mm.	9.—9.10

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Poșta Redacției.

Cornia. Precum știți, nu publicăm anunțuri tipărite la străini.

Poșta administrației.

Iuliu Musta. Glimboacă. Am primit 6 cor. abonament pe Quart. III 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giarglu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Contra ferbințelilor

și altor boale de slăbie »Emulsiunea Scott« s'a adeverit medicamentul cel mai probat. Are

gust plăcut și se mistuie ușor. O întrebuițează cu folos și cei cari nu se pot folosi de alte medicamente.

„Emulsiunea Scott“

e și cea de mai mare efect.

Idealul curățeniei.

Emulsiunea Scott e cea mai aleasă.

O sticlă în original costă 2 cor. 50 fil.

Se găsește la toate farmaciile. 4

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran“-ul
a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public:

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Custimă Cont.S.P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R.

St. Dta! Din »SUDNAN«, leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuori am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au laudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticluțe — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl află de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Iți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »Sudoran« provăzută cu marcă să se primească

Convocare.

P. T. Domni, cari au subscris acții dela înființându-l institut de economii și credit „**Matca**“, societate pe acții la **Cebea** (Zebe), să convoacă prin aceasta la

Adunarea generală de constituire

care se va ținea **Luni în 27 Septembrie n. c., la orele 4 p. m.** în casa parohului din Cebea Ioan Indreiu, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării
2. Constatarea acționarilor prezenți și a voturilor ce reprezintă.
3. Raportul fondatorilor și constatarea prin adunarea generală a capitalului social subscris și a sumelor plătite în contul acestui capital.
4. Deciziune cu privire la înființarea societății.
5. Votarea absolutului pe seama fondatorilor.
6. Stabilirea statutelor societății.
7. Denumirea membrilor direcțiunii și alegerea comitetului de supraveghere.
8. Inchiderea adunării.

Cebea, la 20 Septembrie 1909.

Fondatorii.

Vin veritabil de Pauliș

cam 80 de hectolitri, vin vechiu alb și roșu, din vii proprie, se află spre vânzare la **Emilia Giuchici**, în Lipova (Lippa în cott. Timișorii) Uri-utca.

ANUNȚ.

Dela 1 Octomvrie n. a. c. poate afla aplicație în cancelaria mea advocațială un **candidat de avocat**; deci rog pe reflectanți să mă avizeze comunicându-mi de odată, ce pretenziune formează cu privire la salariul lunar.

Nagszentmiklos, la 3/15 Sept. 1909.

Dr. Nestor Oprean,
advocat.

Un „COMMIS“ român

Inteligent cu dexteritate deplină în branșa **băcăniă și delicatose**, cu cunoștința perfectă și a limbelor germane și maghiare — se angajează imediat sub condițiuni favorabile la firma

N. Onițiu,
băcănie și delicatose
Sibiu (Nagyszeben).

Anunț.

Pământ arător pentru 30 de familii e de dat spre folosință, cu câștig de jumătate (în parte). Fiecare arăndaș poate să și zidească și locuință din văiug. Se poate lua în folosință pe 1—2 ani de probă și pe 10—15 ani.

Doritorii de a lua în folosință acest pământ să se adreseze pentru informațiuni la **Administrația ziarului „Tribuna“** în Arad, strada Deák Ferencz 20.

„CRIȘANA“
Institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

Concurs.

Institutul de credit și de economii „**CRIȘANA**“ din Brad publică concurs pentru ocuparea postului de **funcționar** la centrala sa din Brad cu termen până la 10 Octomvrie n. 1909.

Beneficiile împreună cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental anual de cor. 2000.
2. Bani de cvartir cor. 400.
3. Tantiemă statutară (toți funcționarii, afară de director, cel puțin 4% din venitul curat după subtrăgerea a 5% dividendă, în proporția salariilor lor).
4. 6 cvincvenale de câte 10% după salariul fundamental.
5. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească, că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, că posed pe deplin limba maghiară și eventual și cea germană și că au praxă destulă ca să conducă independent agențele de comptabilitate.

Cel ales va avea să-și ocupe postul cel mai târziu la 1 Decembrie n. a. c. Să recomandă petenților a se prezenta direcțiunii și în persoană. După anul de probă nou alesul, dovedindu-se de corespunzător, va fi declarat de funcționar definitiv.

Cererile însoțite de documentele de lipsă în original sau copii legalizate sunt a se adresa până la termenul de sus la direcțiunea institutului unde se pot căpăta informațiuni mai detaliate.

Pentru cazul că postul de oficial ar deveni vacant prin alegerea acestuia la postul de mai sus, să publică concurs și pentru postul de **oficial** tot cu termenul de 10 Oct. n. 1909.

Beneficiile împreună cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental anual de cor. 1500.
2. Bani de cvartir cor. 400.
3. Tantiemă statutară (toți funcționarii afară de director cel puțin 4% din venitul curat după subtrăgerea a 5% dividendă în proporția salariilor lor).
4. 6 cvincvenale de 10% după salariul fundamental.
5. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, că posed pe deplin limba maghiară și eventual și cea germană și că au praxă destulă ca să îndeplinească independent agențele de liquidatură.

Cel ales va avea să-și ocupe postul cel mai târziu la 1 Decembrie n. a. c. Să recomandă petenților a se prezenta direcțiunii și în persoană. După anul de probă nou alesul, dovedindu-se de corespunzător, va fi declarat de funcționar definitiv.

Cererile însoțite de documentele de lipsă în original sau copii legalizate sunt a se adresa până la termenul de sus la direcțiunea institutului unde se pot căpăta informațiuni mai detaliate.

Brad, 16 Septembrie 1909

Direcțiunea.

Un candidat de avocat român

— cu praxă —

află aplicare momentină. Doritorii să se adreseze la cancelaria avocatului

Dr. Romul Velici, Arad.

ANUNȚ.

Se află de vânzare

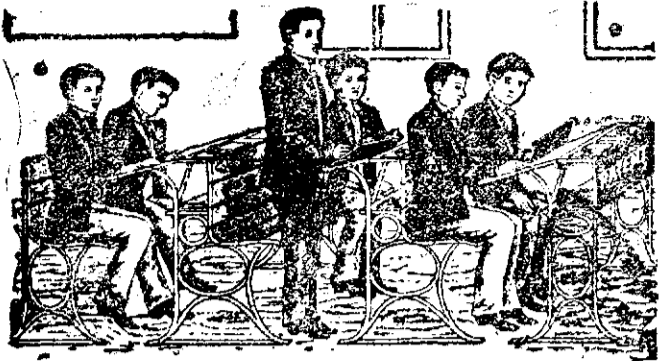
un motor de gaz

cu putere de 2 PH. și cu transmisiune. Motorul e folosit de 2 ani, dar funcționează foarte bine. — Doritorii să se adreseze la administrația ziarului „**Tribuna**“ în Arad.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908.		1909.	
23 August		14 August.	22 August.
ACTIV			
12561686	{ 88261686 Reserva metalică Aur 92557729	127637367	129857729
585012	{ 37300000 „ Trate Aur 37300000	366808	305218
78457987	Argint și diverse monets	70110635	69637841
9876300	Portofoliu Român și Străin	32797841	33955408
17861147	{ *) Impr. contra ef. publice 15422250	11999924	11999924
11999924	{ „ „ „ „ in cont curent 18533158	15093086	15093086
15480553	Fonduri publice	3151121	3151121
3216621	Efectele fondului de rezervă	5981695	5981715
5954135	„ „ „ „ amortisarea imob. și material	705739	705739
700099	Imobili	253606	334560
316243	Mobilier și Mașini de Imprimeris	112406840	112994595
110598209	Cheltueli de Administrație	—	—
—	Depozite libere	33127571	38823442
14603622	„ „ & provizoriu	30758609	27767229
27396888	Compturi curinți	444390842	450607607
422608426	Compturi de valori	12000000	12000000
PASIV			
12000000	Capital	26727618	26727618
24928807	Fond de rezervă	3992572	3992572
3734034	Fondul amortisării imobilelor și material	286494550	292029120
268614780	Bilete de Bancă în circulație	2237648	2237648
2190642	Profituri și pierderi	531614	626054
541954	Dobânzi și beneficii diverse	—	—
—	Compturi curinți	—	—
—	„ „ „ „ & provizoriu	112406840	112994595
110598209	Depozite de retras	444390842	450607607
422608426	Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%		

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
 și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
 și mobilarea lo-
 cuințelor, hotele-
 lor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
 teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
 reză numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

S'a isprăvit cu ori-ce voie,
 dacă te strâng sau te vatămă ghețele!

Pentru picioarele bolnave ori vătămăte, cel mai bun
 leac e ghețele bune, cari se întind, dar nu vatămă, apără
 piciorul, dar nu-l zdrobește. Pentru picioare înregu-
 lare, sau de tot simțitoare, cele mai bune

Ghete artificiale

pregătește : „Asociațiunea productivă a călătorilor Aradani“
 sub conducerea directorului Iustin Olar, instructor și
 specialist în acest ram industrial. — Firma asociațiunei
 „La Cisma roșie“ Arad, Szabadság-tér nr. 14.
 Mare asortiment în ghete gata cu prețuri moderate.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
 și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
 interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
 sele de intabulare, convertex datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
 Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuisitorii de afaceri abili
 și demni de încredere.

TUNNER CORNEL industrie de mar-

moră și grani.

Telefon 856.

Timișoara

Telefon 856.

Hunyady-út 4 (Telefon 28.)

Iși recomandă magazinul
 asortat bogat monu-
 mente, table de mar-
 moră, statui, fabricație
 proprie în executare de
 gust frumoasă și cu prețuri moder.

Având un magazin bogat, lîferex mai
 — — ieftin ca orice concurență. — —

Recomandându-mă on. public cu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri
 de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-} ^{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac

— sunt neîntrecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY

ROTH JÁNOS

BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în
 toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi.
 Pregătește pieptene pentru piepterea lănei și a căierelor,
 precum și toate mașinăriile pentru torsul și dăpănatul
 lănei. Mai departe reparază mașinerii de moară și le
 — — — ajustează cu clopoșele electrice. — — —

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.